

حسابداری صنعتی چیست و چه کاربردی در سازمان‌ها دارد؟

هر سازمانی برای تعیین قیمت دقیق محصولات، کاهش هزینه‌های تولید کالا یا خدمات و تشخیص سود و زیان خود نیازمند حسابداری صنعتی است. این نوع حسابداری امکان مدیریت بهتر هزینه‌ها و بودجه‌ها را فراهم می‌کند. در سازمان‌های بزرگ، به ویژه در بخش‌های تولیدی، یک یا چند حسابدار صنعتی برای انجام وظایف مرتبط با این بخش از حسابداری استخدام می‌شوند. این افراد مسئولیت دارند اطلاعات مالی و مدیریتی را به طور دقیق ثبت و ارزیابی کنند و به تصمیم‌گیری‌های مؤثر در خصوص مدیریت هزینه‌ها و بهبود عملکرد مجموعه کمک کنند. با این مقاله همراه باشید تا به همه سؤالات شما درباره این شاخه از حسابداری پاسخ دهیم.

برای دریافت دمو نرم افزارهای مالی

حسابداری صنعتی چیست؟

حسابداری صنعتی یکی از انواع حسابداری است که به محاسبه و تخمین بهای تمام شده محصولات تولیدشده توسط یک شرکت می‌پردازد. هدف اصلی این نوع حسابداری،

مدیریت و کاهش هزینه‌ها به منظور افزایش سود شرکت است.

برآورد هزینه‌های تمام‌شده در واحدهای تولیدی، کاری دشوار و زمان‌بر است که به تحلیل‌های دقیقی نیاز دارد. حسابداری صنعتی می‌تواند این مسئله را با انجام برآورد هزینه‌های تمام‌شده محصولات بهبود بخشد و قیمت مناسبی را برای ورود به بازار انتخاب کند. این عملیات توسط حسابداران صنعتی انجام می‌شود و نقش مهمی در پیشرفت شرکت‌های تولیدی ایفا می‌کند.

اهداف حسابداری صنعتی

یکی از اصلی‌ترین اهداف حسابداری صنعتی، تفکیک و مدیریت درآمد و هزینه است. این حسابداری به محاسبه سود و زیان ناشی از این عناصر می‌پردازد. به عبارت بهتر با

تحلیل عناصر مختلف تشکیل‌دهنده یک محصول، هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و اطلاعات دقیقی از هزینه‌های تمام مراحل تولید یک محصول ارائه می‌کند.

این نوع از حسابداری می‌تواند با تفکیک هزینه‌ها و درآمدها، تأثیر زیادی بر استراتژی تولید، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری سازمان داشته باشد.

حسابداری صنعتی، در واقع علم و مهارتی است که برای نظم و ترتیب دادن به اعداد، ارقام و داده‌هایی که مربوط به موارد مختلف مالی و عملکردی سازمان است، به کار می‌رود. این حسابداری وضعیت دارایی‌ها، سرمایه‌ها، سود و زیان‌ها، بدهی‌ها و طلبکاری‌ها را به اطلاع ذینفعان می‌رساند. لازم به ذکر است در صورت از بین رفتن هر یک از این اطلاعات، سازمان با پرداختی‌های سنگین و مشکلات مالی متعددی مواجه خواهد شد.

وظایف حسابداری صنعتی چیست؟

مسئولیت‌ها و وظایف حسابداری صنعتی یا حسابداری در یک شرکت تولیدی از جوانب مختلفی قابل بررسی است. شرح وظایف حسابداری ممکن است در هر سازمان متفاوت باشد. مثلاً میزان مسئولیت‌هایی که بر عهده حسابداران صنعتی قرار می‌گیرد، بستگی زیادی به اندازه شرکت، تجربه و دانش او دارد. به طور کلی وظایف حسابداران صنعتی در یک شرکت تولیدی شامل موارد زیر است:

- به دست آوردن و جمع‌آوری هزینه‌های عملیاتی
- انتخاب روش مناسب برای هزینه‌یابی

- پیش‌بینی هزینه‌ها و برآورد مخارج
 - تعیین و تحلیل انحراف‌های قیمتی و مقایسه هزینه‌های پیش‌بینی شده با هزینه‌های واقعی
 - قیمت‌گذاری محصولات و کالاها
 - شناسایی، کنترل و بهینه‌سازی هزینه‌ها
 - تهیه گزارش‌های مربوطه
- بعضی از وظایف حسابداران صنعتی اهمیت زیادی برای سازمان‌ها دارند. از جمله این وظایف می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- **رسیدگی به امور انبار:** این مورد شامل بررسی حواله‌های ورود و خروج انبار است. گردآوری اطلاعات حسابداری انبار برای برنامه‌ریزی خرید و تولید ضروری است.
 - **جمع‌آوری اطلاعات اموال:** یک حسابدار صنعتی مسئول جمع‌آوری اطلاعات اموال و نگهداری آن‌ها است؛ اطلاعاتی مانند آمار مواد اولیه، ماشین‌آلات، تجهیزات و سایر اموال شرکت.
 - **به دست آوردن بهای تمام‌شده محصول:** این افراد باید بر اساس فاکتورهای استاندارد و تغییرات موجود در بازار، بهای تمام‌شده محصولات را محاسبه کنند.
 - **بررسی حواله‌های انبار:** حواله‌های انبار برای برنامه‌ریزی مالی و سرمایه‌گذاری‌های کلان اهمیت دارند و باید به دقت بررسی شوند.
 - **پلاک‌کوبی تمامی اموال:** این وظیفه شامل بررسی موجود یا ناموجود بودن اموال

شرکت و ردیابی آنها است.

- تهیه گزارش‌های اموال منقول و غیرمنقول: همه دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت باید مشخص و ثبت شوند و حسابداری صنعتی باید روی این مورد تمرکز کند.
- ارتباطات مؤثر: حسابداران صنعتی باید ارتباطات مؤثری با دیگر واحدهای مالی و حسابداری داشته باشند تا اطلاعات به درستی جریان داشته باشند و تصمیم‌های سازمانی به درستی اخذ شوند.

روش‌های استفاده از حسابداری صنعتی

هزینه‌ها، مهم‌ترین ارقام و اطلاعات موجود در حسابداری بهای تمام شده محسوب می‌شوند. به طور کلی شش روش برای استفاده از حسابداری صنعتی وجود دارد که به شرح زیر هستند:

- **هزینه‌یابی جذبی:** در این روش، تمامی هزینه‌های مرتبط با تولید مانند مواد مستقیم، دستمزد مستقیم، سربار متغیر و سربار ثابت در کل بهای موجودی کالا در مرحله تولید ثبت می‌شود.
- **هزینه‌یابی مستقیم یا متغیر:** این نوع هزینه‌یابی به محاسبه هزینه‌هایی گفته می‌شود که با تغییر حجم تولید، تغییر می‌کنند.
- **هزینه‌یابی برآوردی یا تخمینی:** این مورد شامل پیش‌بینی هزینه‌ها برای یک قرارداد یا تصمیم خاص و مخارج پس از فروش است.
- **هزینه‌یابی سفارش کار:** این روش شامل مجموعه‌ای از قوانین برای جمع‌آوری، ثبت، تشخیص و تخصیص هزینه‌های تولید و تفکیک سفارش‌ها در فرآیند تولید

است.

• **هزینه‌یابی مراحل تولید یا مرحله‌ای:** این روش در کارخانه‌هایی که تولید انبوه دارند مورد استفاده قرار می‌گیرد که در آن، هزینه‌های تولید هر مرحله به صورت جداگانه جمع‌آوری و ثبت می‌شوند.

• **هزینه‌یابی استاندارد:** در این روش، قیمت تمام‌شده، پیش‌بینی و سپس عملکرد واقعی با آن مقایسه می‌شود. سپس در صورت وجود اختلاف، علت تطابق نداشتن داده‌ها، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

طبقه‌بندی هزینه‌ها در حسابداری صنعتی

هزینه‌ها در حسابداری صنعتی بر اساس مبانی مختلفی طبقه‌بندی می‌شوند. برخی از اصلی‌ترین طبقه‌بندی‌های هزینه عبارتند از:

- **طبقه‌بندی طبیعی هزینه‌ها:** در این طبقه‌بندی، هزینه‌ها به دو دسته هزینه‌های ساخت (تولید) و هزینه‌های تجاری تقسیم می‌شوند.
- **هزینه‌های ساخت:** شامل هزینه‌های مربوط به تولید و ساخت یک محصول است، مانند هزینه‌های مواد اولیه، دستمزد کارگران و سربارهای ساخت.
- **هزینه‌های تجاری:** این هزینه‌ها مربوط به بخش‌های غیرتولیدی مانند بخش اداری، توزیع و فروش است.

ممکن است هزینه‌ها بر اساس ارتباطشان با تولید طبقه‌بندی شوند. در این صورت به شکل زیر دسته‌بندی می‌شوند:

- **هزینه‌های مستقیم:** هزینه‌هایی که ارتباط مستقیمی با تولید دارند و به صورت مستقیم در محصولات نهایی مشخص می‌شوند، مانند مواد اولیه و دستمزد مستقیم.
- **هزینه‌های غیر مستقیم یا سربار ساخت:** این هزینه‌ها به شکل غیرمستقیم با تولید ارتباط دارند و در تشکیل محصول نقش دارند اما به طور مستقیم در محصول نهایی مشخص نمی‌شوند.

روش‌های هزینه‌یابی

استفاده از روش‌های متنوع هزینه‌یابی، امکان محاسبه هزینه‌های پروژه‌ها، محصولات و خدمات را فراهم می‌کند. در انتخاب روش مناسب برای هزینه‌یابی در صنعت، باید به ویژگی‌های مختلفی توجه شود. بعضی از مهم‌ترین روش‌های هزینه‌یابی به ترتیب زیر هستند:

- **هزینه‌یابی بر اساس سفارش کار:** در این روش، هزینه‌های تولید به میزان سفارش مشتری محاسبه می‌شود. این روش عمدتاً در شرکت‌هایی که به صورت پروژه‌محور فعالیت می‌کنند، استفاده می‌شود. در این روش، بخشی از هزینه‌ها ثابت است و بقیه به تناسب حجم پروژه تغییر می‌کنند. هر چه حجم سفارش بیشتر باشد، هزینه تولید نیز افزایش خواهد یافت.
- **هزینه‌یابی مرحله‌ای:** این روش برای محصولاتی است که در مراحل مختلف تولید می‌شوند. در این حالت، محصولات مشابهی تولید و سپس به بازار عرضه می‌شوند. تعداد محصولات تولیدی به تعداد سفارش مشتری وابسته نیست. ابتدا محصولات با قیمت مشخص تولید و عرضه می‌شوند و سپس در مراحل بعدی، با توجه به شرایط بازار، قیمت‌های جدید تعیین می‌شوند.
- **هزینه‌یابی محصولات مشترک:** این روش در شرکت‌هایی به کار می‌رود که محصولات مشترکی از مواد اولیه یکسان تولید می‌کنند. به عنوان مثال، شرکت‌های تولید لبنیات، از شیر به عنوان ماده اولیه استفاده می‌کنند و محصولات متنوعی مانند ماست، پنیر، کره و... تولید می‌کنند.
- **هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت ABC:** در این روش، برای هر بخش از فرآیند تولید، وزن و اهمیتی در نظر گرفته می‌شود. قسمت‌های مهم‌تر و با فعالیت بیشتر تولید، هزینه‌های بیشتری را تحمیل می‌کنند.

نرم‌افزارهای حسابداری صنعتی

نرم‌افزارهای حسابداری صنعتی، برای استفاده در صنعت و کارخانجات تولیدی، از اهمیت زیادی برخوردارند. به همین دلیل، استفاده از نرم‌افزارهای مناسب و کارآمد

حیاتی به نظر می‌رسد. اگرچه ممکن است برای امور مالی و حسابداری ساده از ابزارهایی مانند اکسل استفاده کنید، اما برای انجام Cost accounting و امور پیچیده‌تر، نیاز به نرم‌افزارهای حسابداری پیشرفته‌تری است.

در سال‌های آتی، استفاده از نرم‌افزارهای مدرن و کارآمد ضروری است. هر نرم‌افزاری که قابلیت پوشش بخش‌های مختلف حسابداری و حسابرسی صنعتی را داشته باشد، می‌تواند مناسب باشد. برخی از این بخش‌ها شامل مازول‌های حسابداری، مدیریت دریافت و پرداخت، حساب‌های حقوق و دستمزد، مدیریت دارایی‌های ثابت، مشتریان و فروش، تأمین‌کنندگان و موجودی‌های انبار و هزینه‌یابی سیستم تولید می‌شوند. بنابراین، مهم نیست که خود را ملزم به استفاده از یک نرم‌افزار خاص کنید. به عنوان حسابدار، باید با نرم‌افزارهای مختلف آشنا باشید و آماده باشید تا نرم‌افزارهای جدید و اختصاصی را نیز یاد بگیرید. این کار به شما کمک می‌کند تا بهترین نرم‌افزار را برای نیازهای خاص خود انتخاب و از آن استفاده کنید.

گزارش‌ها در این نوع از حسابداری

در حسابداری صنعتی، گزارش‌گیری فرایندی حائز اهمیت است. در گزارش‌هایی که توسط حسابداران تهیه می‌شود، باید نقاط ضعف و مشکلات سیستم ذکر شود. حسابداران صنعتی مسئول تجزیه و تحلیل مشکلات هستند و باید با استفاده از گزارش‌های قبلی و فعلی، برای فعالیت‌های آینده سازمان برنامه‌ریزی کنند. به طور کلی، هدف از تولید هر گزارش می‌تواند برنامه‌ریزی، کنترل و نظارت و تصمیم‌گیری بهتر باشد.

از جمله گزارش‌های حسابداری می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- گزارش مصرف مواد
- گزارش بهای تمام شده محصولات ساخته شده
- گزارش زمان صرف شده
- گزارش مراحل ساخت محصول
- گزارش ضایعات
- گزارش خرید مواد
- گزارش بهای تمام شده محصولات فروخته شده
- گزارش فروش
- گزارش سود و زیان

- ترازنامه
- گردش جریان‌ات نقدی
- گزارش تقسیم سود سهام

تفاوت حسابداری صنعتی با مالی

حسابداری انواع مختلفی دارد و هر یک از آنها دارای ویژگی‌ها و مفاهیم متمایزی هستند. تفاوت‌های موجود در حسابداری ناشی از کاربردها و اهداف متفاوت آنها است. حسابداری صنعتی و حسابداری مالی از جمله مهم‌ترین و پرکاربردترین انواع حسابداری هستند که امروزه در بسیاری از کسب و کارها به کار می‌روند.

تفاوت‌های بین حسابداری صنعتی و مالی به شرح زیر است:

- **محتوای اطلاعات:** حسابداری صنعتی اطلاعات مربوط به مواد، نیروی کار و سرباری که در فرایند تولید استفاده می‌شود را ثبت می‌کند؛ در حالی که هدف حسابداری مالی ارائه اطلاعات مالی به تصمیم‌گیرندگان است.
- **مخاطبان گزارش:** در حسابداری صنعتی، اطلاعات به افراد داخل سازمان ارائه می‌شود؛ در حالی که حسابداری مالی، اطلاعات را به افراد تصمیم‌گیرنده ارائه می‌دهد و فرقی ندارد که این افراد داخل سازمان باشند یا خارج از آن.
- **زمان ارائه گزارش:** جزئیات اطلاعات تهیه‌شده توسط حسابداران صنعتی، اغلب به مدیریت سازمان ارائه می‌شود؛ در حالی که در حسابداری مالی، جزئیات و گزارش‌های مالی بعد از مدت زمان مشخصی ارائه داده می‌شوند.

- **قالب گزارش:** گزارش‌های تهیه‌شده در حسابداری مالی دارای یک قالب استاندارد هستند؛ در حالی که در حسابداری صنعتی می‌توان از هر قالبی که توسط مدیریت مشخص شده است، استفاده کرد.
- **زمان محاسبه هزینه‌ها:** گزارش‌های ارائه‌شده در حسابداری مالی براساس هزینه‌های تمام‌شده در گذشته صورت می‌گیرند؛ در حالی که حسابداری صنعتی روی قیمت‌ها و هزینه‌های روز تأکید دارد.

سخن پایانی

حسابداری صنعتی اهمیت زیادی در بقای یک سازمان و همچنین در فرآیند تصمیم‌گیری و مدیریت سازمان دارد. این نوع از حسابداری امکان محاسبه بهای تمام‌شده کالاها در سازمان، اتخاذ تصمیمات دقیق و برنامه‌ریزی مؤثر را برای مدیران فراهم می‌کند. این اطلاعات می‌توانند نه تنها به صورت مستقیم روی کالاهای تولیدشده تأثیر بگذارند، بلکه به طور غیرمستقیم نیز تأثیرات قابل توجهی داشته باشند. همچنین، هزینه‌ها باید با توجه به ارتباط آن‌ها با فعالیت‌های تولیدی و حجم تولید، مورد بررسی قرار گیرند.

کلیک کنید

برای دریافت دموی نرم افزارهای مالی

مدیران سازمان می‌توانند با گزارش‌هایی که توسط حسابداران صنعتی آماده می‌شوند، نقاط قوت و ضعف سازمان خود را مورد بررسی قرار دهند و برای بهبود سطح کیفیت و افزایش حجم تولید اقدام کنند. در نتیجه منجر به افزایش سود و بهره‌وری کلی سازمان

شوند.

چارگون